

Dret de la Unió Europea

Codi: 102263

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Montserrat Pi Llorens

Correu electrònic: montserrat.pi@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

S'imparteix totalment en català el grup 70.

Equip docent

Susana Beltran Garcia

Lluís Cases Pallarés

José María Macias Castaño

Maria dels Àngels Orriols Salles

Carlos Padrós Reig

Joaquín Rodríguez Alvarez

Sebastián Andres Preller Borquez

Lidia Ballesta Martí

Prerequisits

Per a un correcte seguiment del curs de Dret de la Unió Europea és necessari un bon coneixement de les bases del Dret Internacional Públic.

Els grups s'imparteixen en les següents llengües:

Grup 1: Teoria: català, professora Lídia Ballesta; castellà, professor Sebastián Preller (veure NOTA). Seminari 11: català, professora Susana Beltrán. Seminari 12: castellà, professor Sebastián Preller. Seminari 13: català, professora Lídia Ballesta

Grup 2: Teoria: català, professora Montserrat Pi. Seminari 21: català, professora Susana Beltrán. Seminari 22: castellà, professor Sebastián Preller. Seminari 23: català, professora Montserrat Pi

Grup 51: Teoria: català, professora Àngels Orriols. Seminari 51: castellà, professor J.M. Macías. Seminari 52: castellà, professor Joaquín Rodríguez. Seminari 53: català, professora Àngels Orriols

Grup 70: Teoria: català, professor Carles Padrós. Seminari 71: català, professor Lluís Cases. Seminari 72: català, professor Carles Padrós

NOTA: les classes teòriques del grup 1 seran parcialment en català, llevat que en l'assignatura Dret de la Unió Europea s'hi hagi matriculat per primera vegada alumnat d'intercanvi procedent d'universitats espanyoles en el territori de les quals la llengua catalana no hi sigui oficial o alumnat que sigui procedent d'universitats estrangeres i no la comprengui. Si es donava algun d'aquests dos supòsits, la classe teòrica del Grup 1 serà en castellà i l'alumnat que no comprèn el català haurà d'incorporar-se a l'esmentat Grup 1.

Objectius

- Conèixer i analitzar el procés d'evolució de la UE, des dels seus orígens fins ara, identificant la metodologia i la filosofia que l'inspira.
- Descriure i analitzar els elements definitoris de la UE, des d'una perspectiva jurídica, per tal de comprendre'n la naturalesa jurídico-política.
- Comprendre els valors de la UE, els seus objectius i les seves principals polítiques.
- Comprendre el significat de les condicions i mecanismes que cal seguir per arribar a ser membres de la UE.
- Conèixer l'arquitectura institucional bàsica de la UE i dels mecanismes de presa de decisions.
- Comprendre el sistema de fonts del dret de la UE.
- Conèixer les conseqüències de la primacia i l'efecte directe del dret de la UE.
- Comprendre els mecanismes d'aplicació tant legislativa com administrativa del dret de la UE en l'estat espanyol, tant en l'àmbit central com l'autonòmic.
- Comprendre el sistema de control judicial i el paper central de les jurisdiccions internes en l'aplicació del dret de la UE.

Competències

- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Buscar, interpretar i aplicar normes jurídiques, argumentant cada un d'aquests assumptes.
- Demostrar que es comprèn el caràcter unitari de l'ordenament jurídic i la necessària visió interdisciplinària dels problemes jurídics.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
- Identificar els conflictes d'interessos subjacents en litigis i casos reals.
- Identificar, conèixer i aplicar els principis bàsics i generals de l'ordenament jurídic.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Presentar informació de manera adequada en funció del tipus de públic.
- Reconèixer i resoldre problemes.
- Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor.
- Treballar en àmbits multidisciplinaris i interdisciplinaris.
- Utilitzar els principis i els valors constitucionals com a eina de treball en la interpretació de l'ordenament jurídic.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar una visió interdisciplinària i integrada dels problemes jurídics en l'entorn internacional.
2. Buscar, interpretar i aplicar les normes jurídiques pròpies del dret internacional públic, del dret internacional privat i del dret de la Unió Europea.

3. Construir un raonament o discurs jurídic en l'àmbit del dret internacional públic, del dret internacional privat i del dret de la Unió Europea.
4. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
5. Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
6. Identificar i conèixer els continguts bàsics de cada una de les especialitats indicades.
7. Identificar i valorar els canvis i l'evolució de la jurisprudència en un context de pluralitat d'ordenaments.
8. Presentar informació de manera adequada en funció del tipus de públic.
9. Reconèixer i resoldre problemes.
10. Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor.
11. Treballar en àmbits multidisciplinaris i interdisciplinaris.
12. Utilitzar els valors constitucionals com a criteri d'interpretació i resolució de conflictes, especialment en cas que es produeixi una contradicció entre els principis fonamentals dels diferents sistemes jurídics.
13. Valorar els conflictes d'interessos subjacents en les qüestions legals que es plantegen en un entorn internacional.

Continguts

I. INTRODUCCIÓ

TEMA 1. CREACIÓ I EVOLUCIÓ DE LA UNIÓ EUROPEA

Antecedents. El Pla Schuman i la C.E.C.A. Els Tractats constitutius de la C.E.E i la C.E.E.A. i les seves modificacions. L'Acta Única Europea. El Tractat de la Unió Europea. El Tractat d'Amsterdam. El Tractat de Níça. El Tractat que institueix una Constitució per Europa. El Tractat de Lisboa. L'ampliació dels membres. La retirada.

TEMA 2. LA UNIÓ EUROPEA: NATURALES JA JURÍDICA I REGULACIÓ VIGENT

El Tractat de la Unió Europea. El Tractat de Funcionament de la Unió Europea. La personalitat jurídica de la Unió.

TEMA 3. OBJECTIUS I PRINCIPIS DE LA UNIÓ EUROPEA

Els valors de la Unió. Els objectius de la Unió. Les principals polítiques. La ciutadania de la Unió. Els principis fonamentals: a) el principi de democràcia i respecte dels drets humans, b) el respecte a la identitat nacional dels Estats membres, c) el principi de solidaritat. La flexibilitat: diverses vies i marc jurídic

II. LES INSTITUCIONS DE LA UNIÓ EUROPEA

TEMA 4. INTRODUCCIÓ A LES INSTITUCIONS DE LA UNIÓ EUROPEA

L'estructura institucional. El principi d'equilibri institucional. El principi de transparència. La seu, el personal i el règim lingüístic. Privilegis i immunitats.

TEMA 5. EL CONSELL EUROPEU

Composició i funcionament. La Presidència. Funcions.

TEMA 6. EL CONSELL

Composició, organització interna i funcionament. Especial referència al COREPER. Competències. Les relacions amb el Consell Europeu.

TEMA 7. LA COMISSIÓ EUROPEA

Composició, organització interna i principis rector del seu funcionament. Competències: a) iniciativa, b) control, c) normatives: d'execució i de delegació.

TEMA 8. EL PARLAMENT EUROPEU

Composició, organització interna i funcionament. Competències: a) control polític, b) legislatives, c) pressupostàries, d) en l'acció exterior.

TEMA 9. EL BANC CENTRAL EUROPEU

El Banc Central Europeu i el Sistema Europeu de Bancs Centrals. Composició, organització interna i funcionament. Competències.

TEMA 10. LES INSTITUCIONS DE CONTROL: EL TRIBUNAL DE JUSTÍCIA DE LA UNIÓ EUROPEA I EL TRIBUNAL DE COMPTES

El Tribunal de Justícia: a) composició i organització interna, b) competències. El Tribunal General: a) organització, b) competències i la seva relació amb el Tribunal de Justícia. El Tribunal de Comptes: a) composició, b) organització i funcionament, c) competències

TEMA 11. ÒRGANS

El Comitè Econòmic i Social. El Comitè de les Regions. L'administració per agències.

III. L'ORDENAMENT JURÍDIC DE LA UNIÓ EUROPEA

TEMA 12. COMPETÈNCIES DE LA UNIÓ EUROPEA

El fonament de les competències de la Unió Europea: el principi d'atribució. La base jurídica. Categories de competències. Els principis que regeixen l'exercici de competències: subsidiarietat, proporcionalitat.

TEMA 13. PROCÉS D'ADOPCIÓ DE NORMES

El procediment legislatiu ordinari. Els procediments legislatius especials. Els procediments específics: a) el procediment pressupostari, b) el procediment de celebració d'acords internacionals.

TEMA 14. INTRODUCCIÓ A LES FONTS. EL DRET PRIMARI

Introducció a les fonts. Els Principis Generals del Dret. El dret primari: concepte, contingut, característiques i funcions. Àmbit d'aplicació territorial, personal i temporal. Interpretació. Revisió. Adhesió i retirada.

TEMA 15. EL DRET DERIVAT

Concepte. Característiques. Els actes obligatoris: a) reglament, b) directiva, c) decisió. Els actes no obligatoris: recomanacions i dictàmens. La distinció entre actes legislatius, delegats i executius.

TEMA 16. ELS PRINCIPIS QUE REGEIXEN LES RELACIONS ENTRE EL DRET DE LA UNIÓ I ELS DRETS INTERNS

L'aplicabilitat immediata. L'efecte directe. La primacia: el problema dels drets fonamentals. La responsabilitat de l'Estat per incompliment del dret de la Unió.

TEMA 17. L'APLICACIÓ LEGISLATIVA I ADMINISTRATIVA DEL DRET DE LA UNIÓ

L'aplicació per les institucions i òrgans de la UE. L'aplicació per les autoritats nacionals. L'aplicació en els Estats territorialment complexes: el cas espanyol.

IV. LA GARANTIA JUDICIAL DEL COMPLIMENT DEL DRET DE LA UNIÓ

TEMA 18. EL CONTROL JUDICIAL

Les diferents funcions de les jurisdiccions internes i de la Unió. Naturalesa del control del Tribunal de Justícia i criteris classificatoris. Característiques del sistema de recursos. El procediment davant el Tribunal de Justícia i el Tribunal General. El recurs d'anul·lació. El recurs d'incompliment. La sanció a l'Estat incomplidor.

TEMA 19. LA QÜESTIÓ PREJUDICIAL

Naturalesa de la qüestió prejudicial. Característiques. Procediment. Efectes.

TEMA 20. LES JURISDICCIONS INTERNES I EL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA

El dret a la protecció jurisdiccional i el principi d'autonomia procedimental. La inaplicació de les normes internes contràries al dret de la Unió i la tutela cautelar davant de les jurisdiccions nacionals.

Metodologia

NOTA: L'assistència als seminaris, llevat supòsits de causa justificada, serà obligatòria.

Durant el curs es realitzaran els següents tipus d'activitats:

1. Activitats dirigides: activitats on el professorat és present durant l'execució de les mateixes i desenvolupa un paper més actiu o de direcció de l'activitat. Es divideixen en dos tipus:

1.1 Classes teòriques: tenen per objecte que l'alumnat assoleixi les bases conceptuals de la matèria.

1.2. Seminaris: com a espai d'aprenentatge on les i els estudiants assumeixen un rol preferentment actiu per a, juntament amb el professor/a, desenvolupar tot un seguit d'activitats que poden consistir, entre d'altres, en comentaris de lectures, debats, simulacions o resolució de casos pràctics. L'assistència als seminaris és obligatòria.

2. Activitats supervisades: Tutories i eventualment activitats que es poden desenvolupar a l'aula, amb la supervisió i suport del professorat.

3. Activitats autònomes: són totes aquelles activitats que fa l'alumnat pel seu compte i d'acord amb les exigències de l'assignatura per tal de superar-la amb èxit. Poden ser lectures bàsiques i complementàries, lectura de jurisprudència, estudi dels apunts de classe i dels manuals, preparació dels seminaris, o totes aquelles altres activitats que complementen la formació que s'assoleix en aquest curs.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	39	1,56	6
Seminaris	19,5	0,78	1, 3, 5, 13
Tipus: Supervisades			
Tutories i activitats a l'aula	18	0,72	
Tipus: Autònomes			
Avaluació	5	0,2	3, 4, 6
Estudi, lectures, treballs, cerques	141,5	5,66	3, 4, 6

Avaluació

L'avaluació consta d'un examen de síntesi (50%), quatre activitats avaluable (40%) i la valoració de la participació (10%). La nota final serà el resultat de calcular la mitjana aritmètica de totes les activitats d'avaluació, sempre i quan s'hagi obtingut una nota mínima de 4 sobre 10 a l'examen de síntesi. L'assistència als seminaris és obligatòria.

A l'inici del curs cada professor/a responsable del grup informará de les activitats i la seva programació.

Només les persones que no superin l'assignatura en el seu conjunt i que hagin obtingut un mínim de 3 (sobre 10) a l'examen podran presentar-se a la reevaluació. És a dir, la reevaluació està prevista per les persones que no han aprovat l'assignatura, resultant de fer la mitjana de l'examen de síntesi (nota mínima 4 sobre 10) més les activitats avaluable i la participació. La reevaluació consistirà en un examen de síntesi (100% de la nota).

La persona que copii o intenti copiar a un examen tindrà un 0 en l'examen. La persona que presenti una pràctica o treball en el que hi hagi plagis obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, la persona suspèndrà l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitat 1	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Activitat 2	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Activitat 3	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Activitat 4	10%	0	0	1, 4, 6, 9, 10
Examen de síntesi	50%	2	0,08	1, 3, 4, 6, 9, 13
Participació	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Bibliografia

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

A.- Textos

- Tratado de la Unión Europea, Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea

B.- Manuals

- GUTIÉRREZ ESPADA, CESÁREO; CERVELL HORTAL, MARÍA JOSÉ; PIERNAS LÓPEZ, JUAN JORGE, *La Unión Europea y su derecho*, Trotta, 2019. Disponible a la biblioteca digital UAB.

- MANGAS MARTÍN, ARACELI; LIÑÁN NOGUERAS, DIEGO JAVIER, *Instituciones y Derecho de la Unión Europea*, Tecnos, 10a ed., Madrid, 2020.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- ALONSO GARCÍA. RICARDO, *Sistema jurídico de la Unión Europea*, Civitas, Madrid, 4ª ed., 2014

- SARMIENTO, DANIEL, *El Derecho de la Unión Europea*, Marcial Pons, Madrid, 2020

Programari

L'assignatura no exigeix cap programari específic.